

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت، فناوری و اقتصاد استان یزد

غیر دولتی، غیرانتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

(اندیشنامه)

ایده‌های پیشنهادی اندیشکده صفای یزد به مجلس شورای اسلامی

در راستای عملیاتی‌سازی و تحقق رویکردهای چهارگانه هوشمندسازی، کارآمدسازی، مردمی‌سازی و شفاف‌سازی

چکیده:

در راستای دستیابی به اهداف مطرح مجلس همچون تحقق شفاف‌سازی، کارآمدسازی، مردمی‌سازی و هوشمندسازی نیاز به تحولات بنیادین در همه مولفه‌های قانونگذاری در کشور احساس میشود.

سازوکار فعلی نه تنها با اهداف فوق همسو نیست بلکه در برخی از زوایا بصورت معکوس نیز عمل میکنند. رویه فعلی بیش از سه دهه است که توسط صاحب نظران و نخبگان در حال نقد و انتقاد است اما اقدام موثری در راستای رفع معایب موجود و ارتقاء سطح کیفی آن مشاهده نمیشود. اگرچه وظایف و مسولیت‌های مجلس و نمایندگان مردم، به صراحت در قانون مشخص شده است اما از نگاه اقشار مختلف جامعه انتظارات متفاوت است. گروه‌های نخبگی جامعه انتظار دارند که نمایندگان محترم حتی‌المقدور از درگیر شدن با مسائل شخصی و فردی مراجعه‌کنندگان اجتناب و بر انجام وظیفه اصلی نمایندگی مردم یعنی قانونگذاری و به ویژه نظارت بر حسن اجرای آن متمرکز شوند تا مشکلات به شکل فراگیر، سراسری و همزمان برطرف شود. اما عوام و شاکله غالب جامعه انتظارات مختلف دیگری نیز از نمایندگان تعریف میکنند.

در راستای دستیابی به اهداف چهارگانه مطرح، موانعی وجود دارد که لازم است به آنها بصورت دقیق پرداخته شود. یک بخش از این ایرادات و اشکالات مربوط به ساختار مجلس شورای اسلامی است و تا وقتی این اشکالات مبنایی و ساختاری حل نشود، مجالس بعدی هم از این آسیب‌ها رنج خواهند برد.

در بررسی و ریشه‌یابی کارآمدی مجلس ملاحظه میشود که بعضی از این اشکالات به شخص نماینده مرتبط نیست. بلکه طراحی و ساختار مجلس مشکل دارد. (البته یک بخش کوچکی به شخص نماینده بستگی دارد) به همین خاطر هر چقدر سعی شود تا نمایندگان مطلوب تری روانه مجلس شوند، تا زمانیکه این اشکالات ساختاری و مبنایی برطرف نشود باز هم مجلس در انجام وظایف خودش ناتوان خواهد بود. در تحقق این اهداف، مکانیسم انتخابات، نهادهای نظارتی و تایید صلاحیتی، مکانیسم رقابت انتخاباتی، ضعف‌ها و نواقص تقنینی و مکانیسم نظارتی مجلس، لازم است تا مورد نقد، بررسی و بازنگری قرار گیرند. در این محتوا که با بهره‌گیری از جلسات اندیشه‌ورزی با نخبگان، صاحب نظران و اندیشمندان استانی در اندیشکده صفای یزد تهیه و تولید شده ضمن بررسی فرایند فعلی و معایب و نقدهای وارد بر آن، به ارائه راهکارهای لازم در تحقق اهداف چهارگانه پرداخته شده است.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی ، غیر انتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

مقدمه: شماره نیت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

مجلس شورای اسلامی یکی از قوای سه گانه در جمهوری اسلامی ایران است. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در فصل ششم، مجلس شورای اسلامی رکن اصلی نهاد قانون گذاری در کشور ایران است که وظیفه انحصاری وضع قانون و نظارت بر اجرای آن را در جمهوری اسلامی بر عهده دارد. در قانون اساسی مشروطه و قانون اساسی جمهوری اسلامی پیش از بازنگری نام این نهاد مجلس شورای ملی بوده است. هر چند که در ۳۱ تیر ۱۳۵۹ نمایندگان مجلس این نهاد را «مجلس شورای اسلامی» نامگذاری کردند.

مصوبات مجلس شورای اسلامی اگر مورد تأیید شورای نگهبان قرار گیرند، برای اجرا به رییس جمهور ابلاغ می شوند. مجلس شورای اسلامی از سایر قوا مستقل است.

بر طبق اصل ۶۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می شوند تشکیل می گردد. دوره نمایندگی در این مجلس چهار سال است که انتخابات هر دوره باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود، به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد. عده نمایندگان مجلس ۲۷۰ نفر است و از تاریخ همه پرسی سال ۱۳۶۸ پس از هر ده سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آن ها حداکثر بیست نفر نماینده می تواند اضافه شود. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده و مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می کنند. محدوده حوزه های انتخابیه و تعداد نمایندگان را قانون معین می کند. هم اکنون دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی است و تعداد نمایندگان آن ۲۹۰ نفر می باشد.

پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می یابد و تصویب طرح ها و لوایح طبق آیین نامه مصوب داخلی انجام می گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی حدنصاب خاصی تعیین شده باشد. برای تصویب آیین نامه داخلی موافقت دو سوم حاضران لازم است.

مذاکرات مجلس شورای اسلامی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. تنها در شرایط اضطراری و در صورتی که رعایت امنیت کشور ایجاب کند، به تقاضای رئیس جمهور یا یکی از وزراء یا ده نفر از نمایندگان، جلسه غیر علنی تشکیل می شود. مصوبات جلسه غیر علنی در صورتی معتبر است که با حضور شورای نگهبان به تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان برسد. گزارش و مصوبات این جلسات باید پس از بر طرف شدن شرایط اضطراری برای اطلاع عموم منتشر گردد.

نهادهای وابسته مجلس شورای اسلامی عبارتند از:

مرکز پژوهش ها، مرکز تحقیقات اسلامی، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد، دیوان محاسبات و خبرگزاری خانه ملت

کمیسیون های تخصصی مجلس

قوه مقننه، دارای ۱۳ کمیسیون تخصصی و تعدادی کمیسیون خاص شامل: کمیسیون های مشترک، ویژه، تلفیق، تحقیق، تدوین آیین نامه داخلی مجلس، اصل نودم (۹۰) قانون اساسی، با محدوده وظایف مشخص به شرح مواد این آیین نامه می باشد.

از بین کمیسیون های خاص، کمیسیون آئین نامه و کمیسیون اصل نود دائمی بوده و بقیه کمیسیون های خاص در یک مقطع زمانی و در هر دوره مجلس، بنا بر ضرورت تشکیل می شوند.

تعداد اعضای کمیسیون های تخصصی، حداقل ۱۹ و حداکثر ۲۳ نفر است و تعداد اعضای کمیسیون های خاص طبق آیین نامه داخلی تعیین می شود.

همچنین مجلس یازدهم دارای کمیسیون های تخصصی به شرح ذیل میباشد:

- ۱- کمیسیون آموزش و تحقیقات
- ۲- کمیسیون اجتماعی
- ۳- کمیسیون اصل نود قانون اساسی

نشانی: یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی ، غیرانتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

۴- کمیسیون اقتصادی

شماره ثبت: ۲۰۲۳

۵- کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

۶- کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها

۷- کمیسیون انرژی

۸- کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

۹- کمیسیون بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۱۰- کمیسیون تدوین آیین نامه داخلی مجلس

۱۱- کمیسیون جهش تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی

۱۲- کمیسیون صنایع و معادن

۱۳- کمیسیون عمران

۱۴- کمیسیون فرهنگی

۱۵- کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست

جایگاه مجلس از نگاه بنیانگذار نظام اسلامی و رهبر معظم انقلاب اسلامی:

هم اکنون مجلس شورای اسلامی دوره یازدهم خود را میگذراند و این مجلس توسط مقام معظم رهبری به مجلس "امید و انتظار مردم" نام گرفته است. برای درک جایگاه واقعی مجلس در نظام ج.ا.ا. شاید کاملترین تعریف و عبارت همان باشد که بنیان گذار انقلاب اسلامی در وصف مجلس فرموده اند که: "مجلس در راس همه امور است"

حضرت امام خمینی (ره) در باب اهمیت و جایگاه مجلس شورای اسلامی میفرمایند: «مجلس تنها مرجعی است که برای یک ملت است. مجلس قوه مجتمع یک ملت است و مجلس از همه مقاماتی که در یک کشور هست بالاتر است. بنابراین یک همچو مقامی را نشکنید و لو نمی توانید...» ایشان همچنین معتقدند: اگر مجلس شورای اسلامی بر طبق موازین شکل گیرد و نمایندگان آن افراد صالح و دلسوز مردم باشند چنین مجلسی منشاء اصلاح همه امور جامعه خواهد بود.

حضرت آیت ا... خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز در خصوص اهمیت مجلس شورای اسلامی معتقدند:

"مجلس شورای اسلامی، یک مرکز اساسی و تعیین کننده برای انقلاب است، همه سر رشته های امور، به مجلس شورای اسلامی بر می گردد" ایشان همچنین می فرمایند: "مجلس شورای اسلامی، مظهر وحدت ملی و یکپارچگی و اتفاق همه گروه ها و قومیت ها و سلائی و عقاید است. در این مجلس که از منتخبان حقیقی ملت بزرگ ایران تشکیل شده است، نمایندگان شهرها و استان های دور و نزدیک، نمایندگان اقوام گوناگون ایرانی، نمایندگان سلائی و عقاید سیاسی، نمایندگان اقلیت های دینی در کنار مسلمانان، همه با هم برای انجام وظایف قانونی مجلس شورای اسلامی همکاری و تلاش میکنند. این یکی از باشکوه ترین جلوه های اتحاد ملت ایران است. اینجا همه برای پیشرفت ایران اسلامی و سربلندی و پیروزی نظام پر افتخار جمهوری اسلامی مجاهدت می کنند و همه یک هدف را می جویند."

وظایف مجلس و نمایندگان:

بر طبق قانون اساسی ، وظیفه انحصاری وضع قانون و نظارت بر اجرای آن را در جمهوری اسلامی بر عهده مجلس شورای اسلامی است.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی، غیرانتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد
الف - قانون گذاری
شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

فرآیند قانون گذاری در مجلس شورای اسلامی با تقدیم طرح ها و لوایح در صحن علنی مجلس آغاز می شود و با انتشار قوانین ابلاغی به دولت در روزنامه رسمی خاتمه می یابد. سلسله اقداماتی که در این فرآیند وجود دارد، از وظایف معاونت قوانین می باشد که بین ادارات کل این معاونت تقسیم می شود. (معاون قوانین مجلس، از سوی رئیس مجلس شورای اسلامی منصوب می شود)

مجلس شورای اسلامی، مهمترین رکن تصمیم گیری و اصلی ترین نهاد قانونگذاری در جمهوری اسلامی ایران است که می تواند در عموم مسائل کشور در حدود مقرر در قانون اساسی، قانون وضع کند. قوانین، قبل از تصویب به دو روش به مجلس راه پیدا می کنند که عبارتند از:

طرح: پیش نویسی که از طرف نمایندگان مردم و یا شورای عالی استانها تهیه و به مجلس ارائه شود «طرح» نامیده می شود.

لایحه: پیش نویسی که از طرف دولت یا رئیس قوه قضائیه تهیه و به مجلس ارائه می شود به «لایحه» مشهور است.

طرح ها و لوایح پس از اعلام وصول به کمیسیونهای مربوطه ارجاع و پس از بررسی و گزارش، در نوبت رسیدگی در صحن علنی مجلس شورای اسلامی قرار می گیرد.

ب- نظارت:

دو وظیفه مهم مجلس شورای اسلامی و نمایندگان محترم مجلس، قانونگذاری و نظارت پارلمانی بر اجرای قوانین مصوب است. کارآمدی و اثربخشی هرچه بیشتر فعالیت های نمایندگان در عرصه قانونگذاری، در گرو توجه نمایندگان به موضوع نظارت بر قوانین است که تضمین کننده به ثمر رسیدن مُراد مقنن از تقنین است.

می توان گفت فلسفه نظارت پارلمانی، بررسی و کنترل اجرای صحیح قانون به وسیله همه ارکان، نهادها و مقام های دولتی و حکومتی، اعمال نظر و صلاحیت سیاسی مردم از طریق نمایندگان درباره چگونگی شکل گیری و انتخاب وزرا، هیئت وزیران و ساختار و سازمان تشکیلاتی دولت برای جلوگیری از هرگونه خودکامگی به وسیله نهادها و مقام های اجرایی و اداری، حفظ و حراست از حقوق مردم و حصول اطمینان از اداره صحیح و کارآمد کشور است که برای تحقق این رسالت مهم، ابزارهای متفاوتی نیز در نظر گرفته شده است.

اگرچه وظیفه نظارت (همانند قانونگذاری) بر عهده نمایندگان محترم است، اما حجم اشتغال وقت نمایندگان از قبیل پیگیری مسائل متعدد حوزه های انتخابیه و حل مشکلات مردم، ملاقات های مردمی، دیدار با مسؤولان و حضور الزامی در صحن و کمیسیون های تخصصی موجب می شود تا فرصت کمتری برای پرداختن تخصصی به مقوله نظارت برای نمایندگان فراهم آید.

ضرورت توجه به این موضوع باعث شد تا مجلس در گذشته با ایجاد «هیأت عالی نظارت» و پشتیبانی، ساماندهی و هماهنگی ناظرین در ایفای بهتر وظایف نظارتی، نواقص و کاستی های مذکور را برطرف نماید، اما اهمیت نظارت و تأکید رهبری فرزانه و دیگر مسؤولان کشور بر توجه و اهتمام بیشتر به این بخش و افزایش توقعات مردمی در ایفای بهتر نقش نظارتی مجلس و کارآمد ساختن نظارت پارلمانی، موجب تأسیس معاونت نظارت گردید که همانند معاونت قوانین مجلس (که وظیفه پشتیبانی و آماده سازی طرح ها و لایحه ها را بر عهده دارد تا قانونگذاری با اتقان بهتری انجام پذیرد) معاونت نظارت نیز با ساماندهی مؤلفه ها و ابزارهای نظارتی و ارائه خدمات و پشتیبانی و کارشناسی به نمایندگان محترم، امور نظارتی مجلس را از اتقان و استحکام بیشتری برخوردار نماید و یاریگر نمایندگان در تحقق وظایف نظارتی پارلمانی باشد.

* خدمات و وظایف معاونت نظارت مجلس

* پیگیری ابلاغ قوانین مصوب مجلس در موعد مقرر توسط رئیس جمهور به دستگاه های اجرایی و درج در روزنامه رسمی و لازم الاجراء و اجرایی شدن قوانین.
* ارزیابی آثار اجرای قوانین، آسیب شناسی قوانین، شناسایی خلاءهای قانونی و سفارش و ارزیابی نظرسنجی ها که در خصوص تأثیر اجرای قوانین صورت می گیرد.

نشانی: یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی، غیرانتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت

فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

* بررسی کارشناسی گزارش‌های نظارتی دریافتی از نمایندگان، کمیسیونهای تخصصی، ناظرین مجلس در شوراها، مجامع و هیأتها و سایر دستگاههای نظارتی و تهیه گزارش تحلیلی و تطبیقی از آنها جهت ارائه به نمایندگان و کمیسیونهای ذیربط، رئیس و هیأت رئیسه مجلس حسب مورد.

* ارائه نظرات مشورتی در خصوص امور نظارتی مجلس به نمایندگان و کمیسیونها.

* دریافت گزارشهای کمیسیونها از عملکرد دستگاههای اجرایی و تطبیق عملکردهای فوق با سیاستهای کلی نظام، اهداف سند چشم‌انداز، برنامه بلند مدت و کوتاه مدت، بودجه سالانه، قوانین عادی و برنامه های پیشنهادی وزیر در زمان رأی اعتماد در راستای مفاد مختلف آئین‌نامه داخلی مجلس حسب مورد جهت ارائه به نمایندگان و کمیسیونهای ذیربط.

* پیگیری امور اجرایی تذکر، سوال، تحقیق و تفحص و استیضاح بر اساس قانون آئین نامه داخلی مجلس.

* پیگیری امور اجرایی مربوط به معرفی و انتخاب ناظرین مجلس در شوراها، مجامع و هیأتها و انجام هماهنگی های لازم.

* پشتیبانی امر نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور.

* انجام هماهنگی با سایر دستگاههای نظارتی برای انجام امور اجرایی نظارت مجلس و اخذ اطلاعات لازم.

* پیگیری امور قضایی ناشی از اعمال وظایف نظارتی مجلس که بر اساس وظایف نظارتی مجلس و آئین‌نامه داخلی مجلس به مراجع ذیصلاح قضایی ارجاع می‌شوند.

* ابزارهای نظارتی مجلس:

نظارت مجلس شورای اسلامی توسط ارکان مختلفی در این نهاد صورت می‌گیرد. این نظارت‌ها توسط کل مجلس (مانند استیضاح و سؤال)، هریک از نمایندگان (تذکر، رئیس مجلس (نظارت بر مقررات دولتی)، کمیسیون‌های داخلی مجلس (کمیسیون اصل نودم قانون اساسی) یا نهاد زیرمجموعه مجلس (دیوان محاسبات کشور) صورت می‌گیرد.

ابزارهای نظارتی مجلس را می‌توان به این شرح دانست:

تذکر شفاهی، تذکر کتبی، سؤال از وزرا و رئیس جمهور، استیضاح، تحقیق و تفحص، رأی اعتماد، نظارت موضوع ماده (۲۳۴) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس (نقض، عدم توجه به شأن یا استنکاف از اجرای قوانین)، نظارت کمیسیون اصل نودم قانون اساسی، نظارت دیوان محاسبات کشور، نظارت رئیس مجلس بر مقررات دولت، نمایندگان ناظر در شوراهای اجرایی، نظارت بر عملکرد دستگاه های دولتی، نظارت خاص کمیسیون‌های تخصصی، ایجاد کمیسیون ویژه به منظور نظارت و تصویب برخی موارد اجرایی خاص و مهم.

انتظارات عامه مردم از مجلس شورای اسلامی و نمایندگان آن:

اگرچه وظایف و مسولیت های مجلس و نمایندگان مردم در آن به صراحت در قانون مشخص شده است اما از نگاه افشار مختلف جامعه انتظارات متفاوت است. گروه‌های نخبگی جامعه انتظار دارند که نمایندگان محترم حتی‌المقدور از درگیر شدن با مسائل شخصی و فردی مراجعه‌کنندگان اجتناب و بر انجام وظیفه اصلی نمایندگی مردم یعنی قانونگذاری و به‌ویژه نظارت بر حسن اجرای آن متمرکز شوند تا مشکلات به شکل فراگیر، سراسری و همزمان برطرف شود. اما عوام و شاکله غالب جامعه انتظارات مختلف دیگری نیز از نمایندگان تعریف میکنند:

۱- پیگیری و جذب امکانات مختلف برای حوزه انتخابی خود

بر همین اساس یکی از شگردهای تبلیغاتی برخی نمایندگان این است که وعده‌های مختلفی در زمینه پروژه‌های عمرانی و رفاهی به مردم منطقه خود می‌دهند که بسیاری از این وعده‌ها غیر عملی است. در حالی که اساساً نماینده منتخب مردم یک حوزه

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی ، غیرانتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

انتخابی است که به عنوان نماینده افکار عمومی آن بخش از کشور، در بحث قانونگذاری و نظارت بر دستگاه‌های اجرایی ایفای نقش
شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

نمایشد. انتخابی است که به عنوان نماینده افکار عمومی آن بخش از کشور، در بحث قانونگذاری و نظارت بر دستگاه‌های اجرایی ایفای نقش

البته روشن است که با توجه به جایگاهی که نمایندگان مجلس دارند می توانند در جذب برخی امکانات و رفع برخی مشکلات و گره های زندگی مردم حوزه انتخابی خود نقش داشته و تأثیر گذار باشند که در این زمینه تا حد امکان و تاجایی که قانون اجازه بدهد باید تلاش نمایند اما وظیفه اصلی نمایندگان همانگونه که اشاره شد حضور فعال در قانونگذاری و نظارت بر دستگاههای مختلف است که بر اساس قانون بر عهده مجلس گذارده شده است

۲- نوشتن قانون خوب

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین و مصوبات

۴- رفع و رجوع مشکلات مردم

۵- بهبود وضع معیشت

۶- ایجاد اشتغال

۷- عزل و نصب مدیران

۸- و....

برخی نقدها و ایرادات به مجلس بر اساس نظر نخبگان و صاحب نظران:

در راستای دستیابی به اهداف چهارگانه مطرح ، از دو زاویه کلی می توانیم به مجلس نگاه کنیم: یک بخش ایرادات و اشکالات ساختاری مجلس شورای اسلامی است. و تا وقتی این اشکالات مبنایی و ساختاری حل نشود، مجالس بعدی هم از این آسیب ها رنج خواهند برد. در بررسی و ریشه یابی کارآمدی مجلس ملاحظه میشود که بعضی از این اشکالات به این که چه کسی نماینده باشد مرتبط نیست. این طراحی ساختار مجلس مشکل دارد. (البته یک بخش کوچکی به شخص نماینده بستگی دارد) به همین خاطر هر چقدر ما سعی کنیم نمایندگان مطلوب تری را روانه مجلس کنیم تا این اشکالات ساختاری و مبنایی برطرف نشود باز هم مجلس در انجام وظایف خودش ناتوان خواهد بود.

الف- مکانیسم انتخابات

• مکانیسم انتخابات مجلس عملاً به صورتی طراحی شده که فضا برای ورود نخبگان و کسانی که به تعبیر حضرت امام عصاره فضایل ملت باشند فراهم نیست. مکانیسم فعلی برای این که افراد بتوانند وارد فضای قانون گذاری و قوه مقننه بشوند، عملاً نخبه زداست. منظور از نخبه، معنای واقعی آن مد نظر میباشد. یعنی افرادی که علاوه بر صلاحیت های عمومی دارای مهارت، دانش، قدرت حل مسایل و ... را داشته باشند)

تمرکز بر صلاحیت های عمومی باعث شده غربالگری درستی از متقاضیان ورود به مجلس صورت نگیرد و در نتیجه نامزدهای مناسبی گزینش نشوند. شرایط فعلی ، شرایط خیلی سهل و عامی هست و این شرایط سهل و عام عملاً باعث می شود که مجلس نتواند به اهداف عالی خود دست

نشانی : یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت، فناوری و اقتصاد استان یزد

غیر دولتی، غیرانتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۲

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

پیدا کند. نقض جدی قوانین برای نامزدی مجلس و رقابت های مجلس، این یکی از آفت های جدی است. تا وقتی که رفع نشود، این مشکلات همچنان وجود خواهند داشت.

- قوانین فعلی به دلیل «عدم جامعیت و عدم کفایت جهت احراز توانایی نامزدها» و «عدم امکان ارائه معیار های عینی جهت احراز» کافی نیستند. در بحث ثبت نام هم ایراد اصلی آنها نام نویسی خیل عظیم داوطلبان فاقد شرایط اولیه و عینی است.

ب- نقش نظارتی شورای نگهبان

شورای نگهبان و وزارت کشور وظیفه دارند به عنوان امناء ملت افراد ناصالح را از حوزه نامزدی خارج کنند. اما متأسفانه سازوکارهای فعلی شورای نگهبان و وزارت کشور برای گزینش افراد، مناسب نیست. رویه فعلی بسیار مشابه با یک گزینش ساده برای استخدام در ادارات است. به عبارت دیگر غربالگری و گزینش برای نمایندگی مجلس باید در سطوح خیلی پیچیده تر و جدی تر باشد. بدیهی است ساده انگاری در بررسی صلاحیت های عمومی و تخصصی، باعث می شود شاهد ورود چهره هایی به مجلس باشیم که بعضاً در سوابقشان مشکلات جدی داشتند و از کانال شورای نگهبان و وزارت کشور هم عبور می کنند.

ج- مکانیسم رقابت های انتخاباتی

تا امروز بدون هیچ تعارفی کسی می تواند در انتخابات مجلس گوی سبقت را از رقبای برابری که دارای دو ویژگی مهم باشد:

- ۱- تبلیغات کمی و کیفی در حد وسیع تر داشته باشد
- ۲- از گذشته چهره مشهور و ماندگاری باشد.

- بدیهی است قدرت تبلیغاتی بالا به مدد پول فراهم می شود. و این در واقع همان ورطه خطرناکی است که نامزدهای انتخاباتی به دام کسانی یا جریانهای سقوط می کنند که این افراد یا این جریانها در آینده مخل وظایف نظارتی نمایندگان می شوند. در راستای تامین هزینه ها معمولاً افراد یا درخواست کمک از طرف خود نامزد است یا اینکه افراد متمکن، خود، به سراغ نامزدها می آیند و طبیعی است که این افراد بعدها چه اهداف و انتظاراتی خواهند داشت. طبیعتاً در مجلس هم وقتی که در جایگاه نمایندگی می رسد، عملاً وظایف تقنینی و نظارتی خودش را نمی تواند به درستی انجام دهد. تامین منابع درآمدی برای تبلیغات باید بصورت شفاف اعلام شود و بدیهی است هر نامزد انتخاباتی مجاز است صرفاً از منابعی استفاده کند که قانون گذار مشخص کرده باشد.

- تعداد کسانی که از گذشته چهره مشهوری هستند تعداد مشخصی اند معمولاً کسانی اند که مسئولیت های اجرایی کلان داشتند، همیشه در رسانه بودند و خود همین یک آفت هست. یعنی عملاً انتخابات برگزار می شود تا چرخش نخبگان اتفاق بیافتد اما در همین انتخابات به واسطه این که مردم به چهره های مشهور رأی می دهند، خود این عملاً با نخبه زدایی راه را برای شکل گیری یک مجلس فعال و پویا می بندد.

د) ضعف های تقنینی مجلس

* ضعف کارشناسی و توازن کارشناسی: مجلس بازوی کارشناسی مناسبی را ندارد، مرکز پژوهش ها عملاً باز کارشناسی در

حد ملی محسوب نمی شود و بازو و اهرم نظارتی جدی هم ندارد.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

انديشكده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد

غير دولتی ، غير انتفاعی ، غير سیاسی و داوطلبانه

انديشكده صنعت

فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۲

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

تصویب قوانین با آشناسیهای فنی فاحش و ناکارآمد که البته هزینه های آن را مردم و کشور باید بپردازند ، محصول ضعف کارشناسی و تخصصی مجلس است. اصلاً این که مجلس توازن کارشناسی دارد یا نه؟ یکی از معضلات است.

فراوانی تخصصی نمایندگان در برخی رشته ها و ضعف و فقر در سایر تخصص ها و رشته ها، همان عدم توازن کارشناسی مجلس است (بعنوان مثال ممکن است در مجلس پزشک بیشتر از حد نیاز داشته باشیم، مهندس بیشتر از حد نیاز داشته باشیم، اما کارشناس مسائل بین المللی نفت در حد انگشت شمار هم نداشته باشیم و این در صورتی است که درآمد اصلی ما فروش نفت در عرصه بین الملل است.) بدیهی است این مجلس هرگز نخواهد توانست بر کار وزارت نفت و فروش نفت نظارت موثری داشته باشد. بدنه کارشناسی مجلس در یک بخش متورم در یک بخش فقیر است در حالی که مجلس در همه عرصه ها باید قانون گذاری و نظارت کند، بدیهی است که در مواردی هم که اصلاً کارشناس نداشته باشد خوب یکی از اشکالات است چه در تقنین چه در نظارت.

• **فرایند تصویب قوانین:** مطابق با آیین نامه داخلی مجلس، هر طرح با حداقل ۱۵ امضا میتواند در مجلس مطرح و با اکتساب آراء و پس تایید شورای نگهبان تبدیل به قانون شود اما این طرح ها چقدر مبتنی بر دانش و تخصص باشند نیاز به فرایندی دارد که قبل از طرح در صحن مجلس تاییدیه های لازم را از مراجع تخصصی گرفته باشند که در حال حاضر چنین فرایندی برای بررسی فنی و تخصصی آن تعریف نشده و موجب تصویب قوانینی میشود که از پشتوانه های علمی و دانشی کافی برخوردار نباشند.

از طرفی مهم ترین مشکل ساختاری مجلس ما نبود یک نظام حزبی قدرتمند است و این مشکل در تصمیمات تاثیرگذار است چرا که برای هر کرسی نشاندن هر حرفی در مجلس نیاز به حد نصاب خاصی از رای وجود دارد و اگر حزبی برخورد نشود نمی شود به صورت فردی، برخی از موضوعات خاص را به نتیجه برساند.

در شرایط فعلی و بدون احزاب قدرتمند کارآمدی مجلس زیر سؤال می رود و به همین دلیل نمایندگان نیز در انتخابات خود به دنبال اخذ رای از مردم هستند و در این مسیر شعارهایی می دهند که شاید قابل اجرا نباشد و فقط برای مردم ملموس باشد و اگر نماینده خوبی باشد در مجلس به دنبال اینگونه وعده هاست.

• **قوانین مصوب بلا استفاده**

برخی قوانین در مجلس توسط نمایندگان به تصویب میرسند و پس از طی مسیر شورای نگهبان به قانون تبدیل میشوند اما عملاً هیچگاه به عرصه اجرا در نیامده اند. این مهم حاکی از این است که بعد نظارتی در اجرای قوانین پس تصویب از کارآمدی چندانی برخوردار نیست.

• **گستره وسیع ماموریتی نمایندگان مجلس**

در حوزه قانون گذاری ، کلیه مسایل و امورات خرد و کلان کشور، در مجلس شورای اسلامی و توسط نمایندگان مجلس میبایست بررسی و تصمیم گیری شود و این در حالی است که فضای حاکم بر مجلس نه تخصصی و نه کلان نگر است بلکه عمدتاً به مسایل جاری و بومی و منطقه ای که متأثر از مطالبات موکلین خود میباشند متمرکز است. و از طرفی نمایندگان مجلس بر مسایل کلان، مهارت و تخصص چندانی ندارند. بدیهی است این مجلس نمیتواند در امورات راهبردی و کلان نقش موثر و کارآمدی را ایفا نماید.

نشانی : یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد

غیر دولتی ، غیر انتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۱۰۲۲

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

سطح عوام زدگی و بخشی نگری در اولویت بندی مسایل و رفتار نمایندگان:

عوام زدگی یکی از آفات جدی مجلس است. بدیهی است محصول ساختار و پروسه انتخاباتی موجود، نمایندگانی خواهند بود که از جنس عوامند فلذا عوام زده خواهند بود. البته منظور از عوام، نه به معنای عامه مردم، بلکه از نظر سطح تفکر و وسعت اندیشه، مد نظر است. و دقیقا به همین دلیل است که مجلس در خصوص خیلی از مشکلات، جدی واکنش نشان نمی دهد، اما در خصوص موارد عوامانه خیلی جدی و ضربتی وارد عمل می شود. این عوام زدگی را میتوان در نامه هایی که مجلس امضا کرده مثلا در خصوص مسایل کلان اقتصادی و بین المللی و مقایسه آن در حمایت از اشخاص و مسایل عوامانه نیز مشاهده نمود. عوام زدگی محصول مکانیسم غلط انتخاباتی و عصاره عوامیت ملت است. از آنجا که نمایندگان بدون یک ساختار حزبی وارد مجلس می شوند مسائل محلی و منطقه ای را بر مسائل کلان ملی ترجیح می دهند و در نتیجه مشکلات ملی کشور همچنان به قوت خود باقی خواهند بود و از طرفی هم نمایندگان به دلیل منافع در عزل و نصب ها دخالت می کنند و قوه مجریه نیز تمکین می کند و آنچه که تلف می شود و از بین می رود مصالح مردم است.

• عدم مدیریت دانش و تجربه

به دلیل اینکه در پایان هر دوره انتخابات، تقریبا نمایندگان بصورت گروهی ورود و خروج از مجلس دارند و نمایندگان قدیم جای خود را به یکباره به نمایندگان جدید میدهند در این نوع انتقال، پارگی زنجیره دانش و زنجیره تجارب رخ میدهد. و حتی غالب رویکردهایی که ممکن است در مجلس قبل توسط نمایندگان با اولویت زیاد، پیگیری میشده و به نتایجی هم رسیده باشد بطور کامل کنار گذاشته میشود، مضافا اینکه مدیریت دانش و تجارب نمایندگان در اداره قوه مقننه از ساختار منسجم و یکپارچه ای پیروی نمیکند و باعث از دست رفتن فرصت ها و منابع مهمی خواهد شد.

د) مکانیسم نظارتی مجلس

ابزارهای نظارتی مجلس، برای نظارت بر امور کشور، عبارتند از:

* سؤال از دولت

* استیضاح (در حوزه وزرا و شخص رئیس جمهور)

* تحقیق و تفحص

• نظام ریاستی و عدم پاسخگویی به مجلس

نظام ما یک نظام ریاستی است. فلذا مسولان بصورت جدی تمایل چندانی به پاسخگویی ندارند و ساز و کار قانونی هم برای ایجاب آنها به پاسخگویی کارآمد نیست. پاسخگو کردن مسولان با توجه به توزیع اختیارات در کشور، نیازمند عزمی جدی است که آن هم نیازمند برنامه های بنیادی تر است. مجلس اکنون نمی تواند بسیاری از برنامه های دولت را رصد کند

• معافیت معاونین و سازمان های های تابعه رییس جمهور از سوال و استیضاح

اگرچه استیضاح به عنوان جدی ترین اهرم نظارتی مجلس محسوب میشود اما این اهرم شامل همه هیئت دولت نمی شود. معاونین رئیس جمهور و سازمان های زیر نظر رییس جمهور که خیلی قدرتمند هم هستند، از استیضاح معافند، چون اصولا از مجلس رأی اعتماد نگرفته اند.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

انديشكده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غير دولتی ، غير انتفاعی ، غير سياسی و داوطلبانه

انديشكده صنعت
فناوری و اقتصاد
سازمان تربیت بدنی،
شماره ثبت: ۲۰۲۲

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

سازمان مردم نهاد (NGO) انديشكده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
ستند که مجلس روی این معاونت های رئیس جمهور هیچ تسلط و اختیاری ندارد و طرح هرگونه سوال و یا استیضاح مرتبط با آنها باید شخص رئیس جمهور مورد سوال و یا استیضاح قرار بگیرد و البته چون هزینه سوال و استیضاح از رئیس جمهور بالاست مجلس وارد نمی شود. یعنی عملاً بخش زیادی از دستگاه های اجرایی از سوال و نظارت و استیضاح معافند و این یک نقص جدیست.

• میزان کارآمدی و اثر بخشی تحقیق و تفحص

تحقیق و تفحص مجلس از همه دستگاه های کشوریست، از قوه قضاییه تا قوه مجریه، تا عرصه های دیگر. اما مشکل عمده ای که اینجا وجود دارد تعارضی است که با اصل تفکیک قوا دارد.

از آنجا که که قوای سه گانه مستقل از هم عمل می کنند. یکی از معضلات حقوقی، چگونگی توجیه سازگاری تحقیق و تفحص از قوای دیگر با مسأله تفکیک قوا و عدم دخالت قوا در امور یکدیگر است که عملاً در حوزه اجرا مشکلات جدی را به وجود آورده است در نتیجه اگر چه تحقیق و تفحص در اذهان عمومی دهان پرکن و مهم قلمداد می شود اما عملاً اهرم ضمانت اجرا ندارد. در تبیین ایرادات آن می توان به همین بحث تفکیک قوا اشاره کرد. رفع ایراد آن یک بحث علمی تخصصی در حوزه حقوقدانان است و ضرورت حل این مساله لازم است.

در حال حاضر اگر مجلس تحقیق و تفحصی را انجام دهد، در حوزه ضمانت اجرا خودش هیچ اختیاری ندارد. فقط می تواند آن گزارش را بطور مختصر در مجلس عرضه کند و به افکار عمومی گزارش بدهد. در واقع اگر فهرستی از متخلفان را هم کشف کرده باشد در این تحقیق و تفحص، مرجع رسیدگی به آن قوه قضاییه است. بدیهی است انجام نظارت بدون هیچ قدرت اجرایی تأثیر چندانی نخواهد داشت. در این ماجرا شأن مجلس در حد یک گزارش دهنده، یک بازرس عادی که هیچ قدرتی ندارد پایین می آید و طبیعی است که تحقیق و تفحص هم تأثیر چندانی نداشته باشد.

• دیوان محاسبات

یکی از ابزارهای نظارتی مجلس بحث دیوان محاسبات است که زیر نظر مجلس اداره میشود. گزارش تفریق بودجه از وظایف دیوان محاسبات است اما معمولاً گزارش تفریق بودجه با تاخیر ارایه میشود و عملاً این ابزار نظارتی به قدری زمان بر است که بعضاً گزارش تفریق بودجه امسال دو یا سه سال بعد و یا در مجلس بعدی خوانده میشود و ابزار اجرایی هم برای آن وجود ندارد، از این جهت است که نمایندگان هم علاقه و رغبت چندانی برای شرکت در جلسات آن ندارند.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی ، غیرانتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

توصیه ها و پیشنهادات اندیشکده صفای یزد:

الف) پیشنهادات در راستای هوشمند سازی

- برای هوشمند سازی مجلس ، ارتقاء تمام مولفه های قوه مقننه با هدف هوشمند سازی ضروری است(فرایند نامزدی و انتخابات- فرایند تدوین و تصویب قوانین- فرایند نظارت)
- بهره گیری از دانش IT در کلیه فرایندهای انتخاباتی و اداره مجلس و انجام ماموریت های آن
- صلاحیت های علمی، مهارتی و تخصصی هر نامزد که در آزمون ورودی مجلس تعیین میشود بصورت کمی، در اختیار همگان قرار گیرد.
- بهره گیری از IT در برگزاری جلسات عمومی مجلس و امکان حضور نمایندگان بصورت مجازی در جلسات عمومی مجلس (به استثنای موارد خاص و امنیتی) این کار علاوه بر کاهش هزینه ها به دلیل عدم الزام به حضور در تهران، میتوتند در مدیریت زمان و نیز افزایش بهره وری نمایندگان موثر باشد.
- توسعه بخش نظارتی مجلس از معاونت به یک کمیسیون تخصصی پیگیری و نظارت با حضور یک نماینده از هر استان و یک نماینده از هر کمیسیون در آن (هر موضوع که قانون برایش تصویب میشود از زمان ابلاغ تا اجرا و نتیجه ، بر نحوه اجرا نظارت کنند .
- در صحن مجلس ، گزارش نهادهای نظارتی و گزارش دستگاه مجری(دولت) در کنار هم بررسی و راستی آزمایی شود
- بهره گیری از اندیشکده های تخصصی مستقل در پشتیبانی از کمیسیون های تخصصی
- بهره گیری از اندیشکده های استانی برای پشتیبانی فکری از مجمع نمایندگان استان
- تعریف **لوايح نخبگانی** به منظور توسعه فرایند موجود(فرایند تصویب قوانین بصورت طرح و لایحه)، در صورت تحقق این موضوع با وصول پیشنهاد تخصصی از چند تشکل رسمی در مورد یک موضوع خاص، این پیشنهاد در کمیسیون مربوطه بررسی و پس از تایید در صحن علنی مطرح و به رای گذاشته خواهد شد.
- امکان بهره گیری از آرای فرا مجلسی (نظر سنجی نخبگانی) برای نشست های مجلس و تصمیمات تخصصی باز، با ایجاد سخت افزار و نرم افزارهای لازم
- ایجاد دفتر نظارت بر قوانین و مقررات در تمام استان ها در کنار مجمع نمایندگان استانی
- تغییر آیین نامه مجلس برای نظارت بر نمایندگان ، بگونه ای که اگر نماینده ای پس از ورود به مجلس به وظایف خود عمل نکرد در آن چارچوب تعریف شده در مقابل مردم حوزه انتخابیه خود مسول بوده و قابل عزل باشد.

ب) پیشنهادات در راستای کارآمد سازی:

- تغییر ساختاری مجلس از یک مجلس به دو مجلس (مجلس عوام و مجلس نخبگان) تا مباحث خرد و کلان از یکدیگر تفکیک و موضوعات بصورت تخصصی تر دنبال شوند.
- بدیهی است این موضوع نیازمند تغییرات در قانون اساسی است ، برای این کار پیشنهاد میشود از هر استان در پایان هر دوره یکی از نمایندگان دوره جدید، به انتخاب مجمع نمایندگان جدید و قدیم به مجلس نخبگانی معرفی شود و طول دوره مجلس نخبگانی حداقل یکسال از طول دوره مجلس عوام بیشتر باشد.
- ایجاد سازوکاری که بجای تغییر یکباره نمایندگان در هر دوره و تغییر نمایندگان به جای ادواری، به تسلسلی _ زنجیری، تغییر شکل دهد. بگونه ای که مثلا در هر دوره حداقل یک سوم نمایندگان دور قبل در مجلس جدید حضور داشته باشند. برای اینکار میتوان در انتخابات

نشانی : یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت ، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی ، غیرانتفاعی ، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

علاوه بر انتخاب نماینده توسط مردم ، یک نفر از دور قبل بصورت استانی بعنوان نماینده ایستا یا شاخص برای حضور در دور بعد انتخاب شود و هر کس بتواند حداکثر نسبی را کسب کند بعنوان نماینده شاخص یا ایستا در دور بعد حضور خواهد داشت.

- تغییر نظام ریاستی به نظام پارلمانی: یکی از مدل های موثر برای پاسخگو نمودن قوه مجریه به مجلس و نیز رعایت اصل تفکیک قوا، بازگرداندن نظام از ریاستی به پارلمانی است.

- الزام نامزدهای نمایندگی در مجلس به شرکت در آزمون تخصصی، به منظور احراز صلاحیت علمی و تخصصی لازم پیش از انتخابات و در زمان ثبت نام.

- تحزب و تقویت آنها بصورتی که با تشکیل احزاب مختلف و مشارکت در انتخابات، مسیر توسعه در تحقق اهداف عالی با سرعت و دقت بیشتری هدایت و طی شود.

- تناسبی شدن انتخابات (درصدی از صندلی ها به نمایندگان احزاب - درصدی به مستقلین) با این روش عملا هیچ حزبی از صحن مجلس حذف نمی شود.

- هر یک از استان های کشور دارای مزیت های خاص و ویژه ای هستند، در انتخاب نامزدهای هر استان گزینش و انتخاب نامزدها بگونه ای تعریف شود که حداقل یک نماینده از آن استان در موضوع غالب آن استان از تخصص و مهارت لازم برخوردار و در کمیسیون تخصصی مربوطه عضویت داشته باشد.

- تغییر فرایند تصویب قوانین (طرح ها ابتدا در کمیسیون های تخصصی بررسی و در صورت تایید کمیسیون مربوطه در صحن مجلس مطرح و فقط به رای گذاشته شود نه اینکه مجددا موافق و مخالف بخواهند صحبت کنند)

- ایجاد کمیسیون تخصصی پیگیری و نظارت با حضور یک نماینده از هر استان و یک نماینده از هر کمیسیون در آن (هر موضوع که قانون برایش تصویب میشود از زمان ابلاغ تا اجرا و نتیجه ، بر آن به دقت نظارت کنند.

- در صحن مجلس ، گزارش نهادهای نظارتی و گزارش دستگاه مجری (دولت) در کنار هم بررسی و راستی آزمایی شود

- بهره گیری از اندیشکده های تخصصی مستقل در پشتیبانی از کمیسیون های تخصصی

- بهره گیری از اندیشکده های استانی برای پشتیبانی فکری از مجمع نمایندگان استان

- تعریف **لوايح نخبگانی** به منظور توسعه فرایند موجود (فرایند تصویب قوانین بصورت طرح و لایحه)، در صورت تحقق این موضوع با وصول پیشنهاد تخصصی از چند تشکل رسمی در مورد یک موضوع خاص، این پیشنهاد در کمیسیون مربوطه بررسی و پس از تایید در صحن علنی مطرح و به رای گذاشته خواهد شد.

- الزام به رعایت و استناد نطق ها و سخنرانی های نمایندگان و یا میهمانان مجلس به اسناد بالادستی و بندهای برنامه توسعه به تناسب موضوع و ممنوعیت هر گونه نطق، پیشنهاد و یا سوال خارج از اسناد بالادستی .

- در نشست های مجلس برای رای اعتماد و یا سوال از دولت و وزراء ، مبنا اسناد بالادستی و برنامه توسعه باشد و هرگونه عدول از آن ممنوع شود.

- دولت و وزرای او صرفا با ادبیات برنامه و اسناد بالادستی در مجلس پاسخگوی مجلس و نمایندگان آن باشند.

نشانی : یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

جمهوری اسلامی ایران

سازمان مردم نهاد (NGO)

اندیشکده صنعت، فناوری و اقتصاد استان یزد
غیر دولتی، غیرانتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

اندیشکده صنعت
فناوری و اقتصاد

شماره ثبت: ۲۰۲۳

تاریخ: ۹۹/۸/۱۵

شماره: ۳۰/ص

پیوست:

ج) پیشنهادات در راستای شفاف سازی:

- معرفی اموال و دارایی نمایندگان قبل از ورود به مجلس و امکان رصد آن تا ۳ سال بعد از پایان نمایندگی
- شفافیت در هزینه های انتخاباتی و منابع تامین آن بصورت رسمی
- فرآیند رای گیری آشکار در تمام موضوعات بغیر از موارد معدود و خاص امنیتی در صحن مجلس و کمیسیون های تخصصی

د) پیشنهادات در راستای مردمی سازی:

- پالایش و بازنگری با هدف ایجاد عدالت در تعداد نمایندگان حوزه های انتخابیه کشور و کاهش نمایندگان تهران و افزایش نمایندگان در مناطقی که پراکندگی سرزمینی بیشتری دارند. (تهران به دلیل تمرکز مولفه های حاکمیت در آن به این تعداد نماینده نیاز ندارد و بدیهی است نمایندگان استانی از وجهه نمایندگی بیشتری نسبت به نمایندگان پایتخت برخوردارند)
- لحاظ نمودن درس آشنایی با قوه مقننه و مجموعه پرکاربرد قوانین و مقررات عمومی در تمام سطوح تحصیلی
- الزام به آموزش قوانین و مقررات در تمام ادارات و مشاغل دولتی و خصوصی
- ایجاد درگاه پالایش قوانین برای اصلاح و بهبود آنها از طریق پیشنهادات مردمی با لحاظ بسته های تشویقی
- تلاش برای نهادینه سازی و تغییر ادبیات عمومی در عرصه های اجتماعی و حقوقی به ادبیات قانون و مقررات
- امکان ارزیابی نمایندگان و مجلس، در طی دوره کاری توسط مردم با بهره گیری از سخت افزار و نرم افزارهای IT (بگونه ای که هر یک از آحاد مردم بتواند در هر لحظه به تناسب موضوعات مطرح در مجلس، به مجلس و نماینده گان نمره مثبت یا منفی بدهد و این نمره برای عموم قابل مشاهده باشد. البته میتواند این قابلیت نظردهی صرفا برای صاحب نظران و مجموعه های رسمی علمی و اندیشگاهی فعال باشد).

نشانی: یزد، خیابان شهید مطهری، پارک علم و فناوری اقبال، واحد A7

Email: Iranthink.yazd@gmail.com

WEB: WWW.IRANTHINK.IR

تلفن: ۰۳۵-۳۷۳۳۲۵۱۵